

RP 132/2009 rd

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
ändring av 13 § i lagen om högsta domstolen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIG INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om högsta domstolen ändras. Enligt propositionen ska högst en tredjedel av samtliga tjänster som föredragande kunna vara referendarierådstjänster som tillsätts för viss tid. Detta gör det möjligt att inrätta tio referendarierådstjänster för viss tid. Behovet av tidsbundenhet ska inte behöva motiveras. Till en referendarie-

rådstjänst för viss tid kan utnämnas för högst 5 år åt gången.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2010 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av mars 2010.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIG INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Högsta domstolens uppgift som prejudikatdomstol	3
1.2 Föredragandens uppgifter.....	3
1.3 Tjänste- och lönestruktur samt benämningar för tjänsterna som föredragande	3
1.4 Högsta domstolens tjänster för viss tid som föredragande	3
2 BEDÖMNING AV NULÄGET.....	4
3 DE FÖRESLAGNA ÄNDRINGARNA	6
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	6
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	7
6 UTLÅTANDENA OCH HUR DE HAR BEAKTATS	7
7 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	8
DETALJMOTIVERING	9
1 LAGFÖRSLAGET	9
2 IKRAFTTRÄDANDEBESTÄMMELSER	9
LAGFÖRSLAG	11
Lag om ändring av 13 § i lagen om högsta domstolen.....	11
BILAGA	12
PARALLELLTEXT	12
Lag om ändring av 13 § i lagen om högsta domstolen.....	12

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Högsta domstolens uppgift som prejudikatdomstol

Högsta domstolen utövar den högsta domsrätten i tviste- och brottmål. Högsta domstolens primära uppgift är att meddela prejudikat i lagtillämpningsärenden som är öppna eller lämnar rum för tolkning. Ärendena där högsta domstolen meddelar prejudikat är allt mera krävande, komplicerade och mångfacetterade. Denna utveckling kan bedömas alltjämt fortsätta.

Högsta domstolens uppgift som prejudikatdomstol ställer på dess föredragandepersonal höga krav som till sin kvalitet delvis är olika än vid andra domstolar. Vid sidan av kännedom om rättsordningen förutsätts det en förmåga att identifiera behovet av prejudikat och utveckla rättsregler, vilket för sin del förutsätter kännedom om de problem vid lagtolkningen eller de lägre domstolarnas förfaranden som vid var och en tidpunkt är aktuella. Av högsta domstolens föredragande krävs en högklassig och uppdaterad yrkesskicklighet.

1.2 Föredragandens uppgifter

Vid högsta domstolens sammanträden avgörs målen på föredragning. Föredraganden föredrar målet för de domare som avgör målet och presenterar sitt förslag till avgörande. Föredragande deltar i sammanträdet och den diskussion som där förs och sätter på grundval av diskussionen upp ett utkast till dom. Också föredraganden är ansvarig för högsta domstolens avgörande, om han eller hon inte har reserverat sig.

Vid högsta domstolen behandlas besvär som vid sidan av de avgöranden som hovrätterna har meddelat i tviste- och brottmål också kan gälla avgöranden från jorrdomstolarna, försäkringsdomstolen eller marknadsdomstolen. Högsta domstolens ansvarsområde i rättsskipningsärenden är skäligen omfattande.

Fastän föredragandena kan specialisera sig på vissa rättsområden, får de att bereda mål av många slag.

Eftersom prejudikatavgörandena meddelas om öppna lagtolkningsfrågor omfattar beredningen vid sidan av att reda ut rättspraxis och –källor också en analys och överväganden av olika alternativ för avgörande. Beredningen ska vara så heltäckande att man utifrån den kan föra en grundlig diskussion om rättsfrågan och om grunderna för och verkningarna av avgörandet oberoende av om man stannar för annat slutresultat än det som föredraganden har lagt fram i sin promemoria.

1.3 Tjänste- och lönestruktur samt benämningar för tjänsterna som föredragande

Enligt 13 § 1 mom. i lagen om högsta domstolen (665/2005) är föredragande vid högsta domstolen kanslichefen, referendarieråden samt äldre justitiesekreterarna och justitiesekreterarna. Vid sidan tjänsten som kanslichef finns för närvarande 32 tjänster som föredragande: 9 referendarieråd, 13 äldre justitiesekreterare och 10 justitiesekreterare. Dessa tjänsters lönestruktur är tregradig. Justitiesekreterartjänsterna är i det preciserande tjänstekollektivavtalet för avlöning av domstolarnas domare och jurister placerade i löneklass T 11. Denna löneklass motsvarar den lägsta avlöningen för tjänsten som tingsdomare. De äldre justitiesekreterarna är placerade i löneklass 12 som motsvarar den lägsta avlöningen för tjänsten som hovrättsråd. Referendarierådets löneklass T 13 motsvarar den högsta avlöningen för tjänsten som tingsdomare.

1.4 Högsta domstolens tjänter för viss tid som föredragande

Enligt 13 § 2 mom. i lagen om högsta domstolen gäller om utnämningen av föredragande för viss tid det som föreskrivs i lagen om

utnämning av domare. I 15 § 1 mom. i lagen om utnämning av domare föreskrivs att om en ordinarie domartjänst inte sköts av någon eller om domaren har förhinder eller är på semester, kan en domare utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid. Enligt 2 mom. i sist nämnda paragraf kan en domare utnämnas för viss tid också när det på grund av antalet eller arten av de ärenden som ska behandlas eller av andra särskilda skäl är nödvändigt. Dessa bestämmelser gäller samtliga tjänster som föredragande vid högsta domstolen.

Referendarieråd kan utnämnas till tjänsteförhållande för viss tid också när det är relevant för att främja en bred sakkunskap inom rättsskipning vid domstols- eller åklagarväsendet eller för att säkerställa en bred sakkunskap bland föredragandena i de ärenden som högsta domstolen behandlar. Högst en tredjedel av referendarieråden kan dock vid samma tidpunkt stå i tjänsteförhållande för viss tid.

Det maximiantal som föreskrivs i 13 § 2 mom. i lagen om högsta domstolen kan alltså överskridas, om referendarierådstjänsten inte sköts av någon eller om den ordinarie tjänsteinnehavaren har förhinder.

Specialbestämmelsen i gällande lag om högsta domstolen har gjort det möjligt att tillsätta högst en tredjedel av referendarierådstjänsterna för viss tid. Med nuvarande tjänstestruktur innebär detta tre referendarierådstjänster. Genom att göra referendarierådstjänsterna delvis tidsbundna har man velat främja möjligheterna för dem som verkar inom rättsvården att utbilda och meritera sig samt att förbättra den uppdaterade kunskapen vid beredningen av ärenden som behandlas av högsta domstolen.

I regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om högsta domstolen (RP 7/2005) föreslogs i 13 § 2 mom. en bestämmelse enligt vilken till referendarieråd kan utnämnas till tjänsteförhållande för viss tid också när det är nödvändigt för att främja tjänsterotationen eller ge föredragandena mångsidigare sakkunskap. I detaljmotiveringen till lagrummet konstaterades det bl.a. att referendarieråd kan utnämnas för viss tid för det första i sådana andra fall som nämns i 15 § i lagen om utnämning av domare, men

också av andra sådana särskilda skäl som avses i samma lagrum. I praktiken kan dessa särskilda skäl vara att främja tjänsterotationen eller ge föredragandena mångsidigare sakkunskap inom rättsväsendet.

Riksdagens lagutskott ansåg dock i sitt betänkande (LaUB 6/2005) att frågan om att tillsätta en referendarierådstjänst för viss tid på ett principiellt plan hänger samman med referendarierådens oberoende. Vid sidan av att man är oavsättlig medan man är anställd var det enligt utskottets mening ägnat att garantera föredragandens oavhängighet att han eller hon har ordinarie tjänst och inte bara är utnämnda i tjänsteförhållande för viss tid. Å andra sidan förhöll sig lagutskottet sig positivt till ambitionen att utvidga den grupp som de ordinarie domarna i slutändan väljs från. När utskottet behandlade regeringen proposition om utnämning av domare nämnde det uttryckligen för högsta domstolens föredragandes del att det finns särskilda skäl att utnämna föredragande för viss tid till exempel när domare eller föredragande utbildas vid olika domstolar (se LaUB 1/2000 rd, s. 14/1).

Lagutskottet har ansett att förutsättningen för att utnämna till en tjänst för viss tid kan anses vara rättsskipningens behov vid högsta domstolen. Enligt lagutskottet bör maximiantalet referendarieråd och grunderna för tidsbundenheten dock föreskrivas på lagnivå. Gällande lag är stiftad i enlighet med lagutskottets förslag.

2 Bedömning av nuläget

En styrning av rättspraxis och övervakningen av att rättspraxis är enhetlig kräver att högsta domstolen har goda strukturella möjligheter att utföra sina uppgifter. Ett utvecklande av strukturen för högsta domstolen ska utgå från dess uppgifter och de krav på personalen som dessa ställer. Kraven på föredragandenas uppgifter och tjänsterna som föredragande för viss tid bör därför granskas utifrån högsta domstolens uppgifter. Vid sidan av detta är det dock skäl att också beakta personalbehovet inom rättsväsendet och de institutioner som har nära anknytning till det

och likaså personalens egna strävanden att meritera sig och nå karriärframsteg.

Högsta domstolens krävande uppgifter och samhällseliga betydelse återspeglar sig i de krav som ställs på föredragandena. Med hänsyn till högsta domstolens verksamhetsförutsättningar är det viktigt att man sörjer för att dess föredragandekår är kompetent, motiverad och inriktad på en utveckling av rättsordningen. Det nuvarande systemet där tjänsterna som föredragande slumpmässigt blir lediga möjliggör inte en målmedveten och kontinuerlig rekrytering. I praktiken kan det att det är fråga om en fast tjänst också fungera som ett hinder för en tjänsteansökan, om personen redan står i ett ordinarie tjänsteförhållande eller har en annan syssla som han eller hon inte vill mista endast för att kunna skaffa ny erfarenhet och kännedom om arbetet vid högsta domstolen. Detta är en vanlig situation i fråga om de personer som på grund av sina meriter och sin erfarenhet kommer i fråga när det gäller tillsättande av referendarierådstjänster. Tidsbundenheten har en särskild betydelse för advokater, eftersom en utnämning till en fast tjänst skulle leda till ett utträde ur advokatföreningen.

Med hänsyn till högsta domstolens verksamhet är det viktigt att domstolen har en ömsesidig växelverkan med de lägre domstolarna och andra instanser som deltar i rättsvården. Via nya föredragande förmedlas till högsta domstolen uppdaterad kunskap om aktuella problem när det gäller tolkningen av lagar och praxis som hänger samman med de lägre rättsinstansernas rättegångsförfarande och dömande verksamhet. De prejudikat som meddelas för att styra rättsskipningen kan på detta sätt riktas enligt verkliga respektive behov. I uppgiften som föredragande för viss tid kan också föredragandena och domarna vid övriga domstolar samt övriga jurister som arbetar inom domstolsväsendet, t.ex. åklagare och advokater, få erfarenhet av högsta domstolens verksamhet som prejudikatdomstol och på detta sätt fördjupa sina kunskaper om rättsordningen. Dessutom erbjuds de en möjlighet att specialisera sig på olika rättsområden. Arbetet vid högsta domstolen möjliggör också en övergång till domarbanan. Genom att göra tjänsterna som föredragande tidsbundna är det möjligt att öka möjlighe-

terna för rättsskipningspersonalen och andra personer som verkar inom rättsvården att utbilda och meritera sig samt att främja tjänstrotationen och växelverkan.

Till referendarierådstjänster för viss tid enligt vad gällande bestämmelse gör möjligt har utnämnts ordinarie domare vid hovrätter och tingsrätter. Erfarenheterna har varit mycket goda. Antalet tre tjänster räcker dock inte till för att uppfylla den i bestämmelsen uttryckta målsättningen om att säkerställa en bred sakkunskap bland föredragandena eller att främja en bred sakkunskap inom rättsskipning vid domstols- eller åklagarväsendet.

Uppgifterna för en föredragande som verkar som beredare avviker från en domares uppgifter. Detta inverkar också på under vilka förutsättningar en tjänst som föredragande kan tillsättas för viss tid. Med undantag av utnämningsgrunder, behörighetsvillkor och utnämning för viss tid tillämpas inte på föredragandena lagen om utnämning av domare. Den särskilda regleringen för föredragandens ställning grundar sig till denna del på att föredragandena inte är domare och inte medlemmar av en domstol, fastän de har samma rätt att kvarstå i tjänsten som domare. Ett trygghande av oberoendet för högsta domstolens rättsskipningsverksamhet kräver med beaktande av karaktären och ställningen för föredragandens uppgifter inte att man utnämns permanent till en tjänst som föredragande. I ingen annan europeisk prejudikatdomstol förekommer tjänster som föredragande med samma rätt att kvarstå i tjänsten som domare.

I Finland avviker de högsta domstolarnas uppgiftsbeskrivning och verksamhetssätt från varandra. Högsta förvaltningsdomstolen är inte en egentlig prejudikatdomstol och där behandlas också ett stort antal ärenden som juridiskt är av samma slag. I motsats till högsta domstolen är högsta förvaltningsdomstolen uppdelad på avdelningar som behandlar vissa grupper av mål. Avdelningarna har sina fasta föredragande som är specialiserade på uttryckligen dessa rättsområden. Som en följd av de divergerande systemen skiljer sig arbetet och tjänstekarriären för de högsta domstolarnas föredragande från varandra. Därför är också behoven av tjänsterna för viss tid som föredragande och verkningarna av tidsbundenheten olika. Skötseln av högsta

domstolens och högsta domstolens uppgifter och effektiviteten i verksamheten kräver att personalstrukturen i vardera domstolen motsvarar dess egna behov.

Av ovan presenterade skäl som hänger samman med högsta domstolens rättsskipningsverksamhet är det nödvändigt att en klart större del av tjänsterna som föredragande målmedvetet och regelbundet ska kunna tillsättas för viss tid. I samma helhet vore det motiverat att ändra på tjänstestrukturen för tjänsterna som föredragande så att högsta domstolen får tillgång till mera konkurrenskraftiga tjänster som föredragande än tidigare. Att rekrytera skickliga personer kräver att avlöningen och tjänstebenämningen för tjänsterna för viss tid som föredragande är lockande och motsvarar uppdragets krav. Tjänsterna som referendarieråd är lämpliga t.ex. för tingsdomare och hovrättsråd. Det är alltså motiverat att tjänsterna för viss tid inrättas uttryckligen som referendarierådstjänster.

Det ovan anförda betyder inte att tjänsterna för viss tid som föredragande vid högsta domstolen framöver ska tillsättas för korta tider. För det första är merparten av tjänsterna som föredragande fortfarande fasta. För det andra ska också de referendarierådstjänster som alltid tillsätts för viss tid tillsättas för flera år, dock för perioder på högst fem år åt gången. Så som det ovan har konstaterats har en person som verkar som referendarieråd för viss tid i allmänhet en bakgrundstjänst eller ett annat anställningsförhållande i en annan domstol, ett annat ämbetsverk eller med en annan arbetsgivare till vilka uppgifter de kan återvända efter att ha skaffat sig erfarenheten i fråga. Med beaktande av att det är fråga om att göra högst tio tjänster tidsbundna kan inte förslaget anses äventyra den allmänna strävan mot att minska tjänsteförhållanden för viss tid i statsförvaltningen.

Tjänstebenämningarna för tjänsterna som justitiesekreterare, äldre justitiesekreterare och referendarieråd beskriver karaktären för högsta domstolens föredragandes uppgifter och det finns därför inget behov av att ändra dem. Trestegssystemet gör det möjligt för personer i olika slags karriärskeden att söka anställning vid högsta domstolen och likaså att gå framåt i karriären också inom högsta domstolen.

3 De föreslagna ändringarna

Det föreslås å ena sidan att referendarierådstjänsterna ändras så att de i högre grad än för närvarandet tillsätts för viss tid samt å andra sidan att detta sker på det sättet att dessa tjänster direkt med stöd av lag alltid tillsätts för viss tid. Tidsperioden ska vara högst fem år åt gången.

Ändringen av tjänstestrukturen ska genomföras stegvis så att från och med 1.3.2010 tre tjänster som äldre justitiesekreterare omvandlas till referendarierådstjänster. Dessutom kan det 1.3.2010 inrättas en tjänst referendarierådstjänst som alltid tillsätts för viss tid under förutsättning av att det från samma tidpunkt dras in två öppna tjänster som äldre justitiesekreterare. Tre referendarierådstjänster som har tillsatts för viss tid omvandlas till referendarierådstjänster som alltid tillsätts för viss tid allteftersom de blir lediga. Tre tjänster som justitiesekreterare kan dras in allteftersom de blir lediga och i stället för varje indragen tjänst som justitiesekreterare kan det inrättas en referendarierådstjänst som alltid tillsätts för viss tid. Tre referendarierådstjänster kan omvandlas till referendarierådstjänster som alltid tillsätts för viss tid allteftersom de blir lediga.

Det ovan nämnda gör det möjligt att högsta domstolens tjänstestruktur till slut blir sådan att där finns sex referendarierådstjänster, tio referendarierådstjänster som alltid tillsätts för viss tid, åtta tjänster som äldre justitiesekreterare och sju justitiesekreterartjänster. Det totala antalet föredragande minskar med en jämfört med nuläget.

4 Propositionens konsekvenser

Med beaktande av sparmålen för justitieministeriets förvaltningsområde bör ändringen av tjänstestrukturen för föredragandena genomföras utan att utgifterna ökar.

Vid högsta domstolen genomförs tjänstearrangemangen så att tjänster som föredragande omvandlas till referendarierådstjänster som alltid tillsätts på viss tid allteftersom det att tjänsterna blir lediga gör det möjligt. Fastän den slutliga tidtabellen för att genomföra förändringen beror på om de nuvarande tjänsteinnehavarnas pensionering och andra

val, kan tillsättandet av de nya tjänsterna för viss tid inledas snart efter det att lagen trätt i kraft och systemet i huvudsak fås i bruk redan inom några år. Ett genomförande av tjänstearrangemangen utan en ökning av utgifterna kräver att det totala antalet föredragande vid högsta domstolen minskas med en.

I detta skede går det inte att i detalj bedöma tjänstearrangemangets kostnadsverkningar, eftersom arrangemangen kommer att genomföras så småningom. Eftersom tjänstearrangemanget genomförs utan att utgifterna ökar, har propositionen inga statsekonomiska konsekvenser. Ändringen av tjänstestrukturen förutsätter statens budgetbehandling.

Propositionen har inga tjänstemannarättsliga konsekvenser för de personer som för närvarande har tillsatts till ordinarie tjänster.

5 Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte 31.10.2006 en arbetsgrupp för att utveckla tjänstestrukturen för tjänsterna som föredragande vid högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Under arbetets gång har arbetsgruppen hört finansministeriet, justitieministeriet, Högsta domstolarnas tjänstemän r.f., Suomen Tuomariliitto — Finlands domareförbund ry, Suomen Lakimiesliitto — Finlands juristförbund ry och Finlands Advokatförbund samt professor Olli Mäenpää och professor Juha Lappalainen.

Arbetsgruppen föreslog att när de äldre justitiesekreterarna vid högsta domstolen blir lediga omvandlas de till referendarierådstjänster som tillsätts för viss tid. Efter en övergångsperiod skulle det finnas endast två tjänstebenämningar och löneklasser som är justitiesekreterare (T 11) och referendarieråd (T 13). Arbetsgruppen föreslog dessutom att det av orsaker som hänger samman med rättsskipningen vid högsta domstolen vore konsekvent att tjänstestrukturen för föredragandena utvecklas i en tidsbunden riktning. Efter övergångsperioden ska det finnas nio referendarieråd (T 13), tretton referendarieråd som utnämnd för viss tid och nio justitiesekreterare (T 11).

Arbetet med att utveckla föredragandenas tjänststruktur vid högsta domstolen har fortsatt i en arbetsgrupp som har tillsatts av pre-

sidenten vid högsta domstolen. Till arbetsgruppen har hört tre ledamöter av högsta domstolen. Högsta domstolen har i januari 2009 till justitieministeriet överlämnat ett förslag som har behandlats i högsta domstolens plenum och där godkänts av ledmöterna. Regeringens proposition har avfattas vid justitieministeriet utifrån det nämnda förslaget.

6 Utlåtandena och hur de har beaktats

Suomen Tuomariliitto — Finlands Domareförbund ry och Högsta domstolarnas tjänstemän r.f. har 10.8.2009 tillställt justitieministeriet sitt gemensamma utlåtande om utvecklande av tjänstestrukturen för högsta domstolens föredragande. Föreningarna har understött de mål som framgår av högsta domstolens förslag, men har motsatt sig ökningen av referendarierådstjänster för viss tid. En ökning av tjänsteförhållandena för viss tid strider mot statens personalpolitik samt mot arbetstagarorganisationernas och -föreningarnas ståndpunkt. En ökning av tjänsterna som föredragande som tillsätts för viss tid ökar antalet tjänsteinnehavare för viss tid också i de uppgifter från vilka man söker sig till uppgiften som referendarieråd för viss tid samt kedjebildningen i fråga om tjänsteförhållanden för viss tid. Med beaktande av högsta domstolens uppgifter är behovet av sakkunskap från olika områden konstant. Föreningarna har dessutom fäst uppmärksamhet vid att tidsbundna tjänsteförhållanden är förenade med grundlagsrelaterade problem, eftersom det är fråga om tjänstemännens rätt att kvarstå i tjänsten, den oberoende domstolsverksamheten och i sista hand det grundlagsenliga skyddet för rättssäkerheten. Det föredragandens ansvar som föreskrivs i 118 § 2 mom. kräver att föredraganden i sin åsiktsbildning är oberoende på samma sätt som en domare. Remissinstanserna har ytterligare ansett att högsta domstolens tjänster som äldre justitiesekreterare ska omvandlas till referendarierådstjänster (T 12). Tjänstebenämningarna för de högsta domstolarnas föredragande bör vara enhetliga. Av denna orsak är det inte motiverat att det vid högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen finns justitiesekreterare (T 11) som föredragande,

men att det endast vid högsta domstolen finns äldre justitiesekreterare (T 12) medan tjänstebestämmningen för föredragande i samma löneklass vid högsta förvaltningsdomstolen är referendarieråd.

Suomen Lakimiesliitto — Finlands juristförbund ry (nedan Juristförbundet) har i sitt utlåtande som tillställdes 11.8.2009 konstaterat ett högsta domstolens förslag inte motsvarar den strävan som råder inom statsförvaltningen att minska antalet tjänsteförhållanden för viss tid. I utlåtandet har det med hänvisning till lagutskottets betänkande 6/2005 rd om regeringens proposition med förslag till lag om högsta domstolen konstaterats att antalet referendarierådstjänster för viss tid inte kan anses lågt på det sätt som avses i betänkandet. Juristförbundet oroar sig dessutom

för de tidsbundna tjänsternas inverkan på föredragandenas oberoende. Att kompetenta personer ska söka sig till föredragandeuppgifter vid högsta domstolen tryggas bäst genom fasta tjänster. Tjänstestrukturerna för högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen bör utvecklas enhetligt.

Utlåtandena i ärendet har beaktats då propositionen avfattades.

7 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2010 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslaget

13 §. Paragrafens 1 mom. motsvarar det gällande momentet. Tjänstebenämningen för referendarieråd som utnämns för viss tid ska också vara referendarieråd.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att högst en tredjedel av samtliga föredraganden kan stå i tjänsteförhållanden som referendarieråd som alltid är utnämnda för viss tid. Enligt gällande 2 mom. kan högst en tredjedel av referendarieråden vid samma tidpunkt stå i tjänsteförhållande för viss tid, om inte annat följer av 15 § 1 mom. i lagen om utnämning av domare. Genom ändringen möjliggörs en ökning av antalet referendarieråd. Propositionen syftar till att det vid högsta domstolen ska finnas två olika typer av referendarierådstjänst, ordinarie referendarierådstjänster och referendarierådstjänster som alltid tillsätts för viss tid.

Att göra referendarierådstjänsterna tidsbundna kan naturligt knytas till ändringen av tjänstestrukturen. Tjänsterna som föredragande blir konkurrenskraftiga genom en ökning av referendarierådstjänsterna som tillsätts för viss tid. För närvarande finns det 32 tjänster som föredragande. Tjänsterna som föredragande skulle systematiskt kunna omvandlas till referendarierådstjänster som alltid tillsätts för viss tid under förutsättning att det totala antalet föredragande minskas med en föredragande. Om ändringen genomförs på detta sätt kan i framtiden antalet referendarierådstjänster som tillsätts för viss tid vara högst tio.

De nya referendarierådstjänsterna som inrättas kan direkt med stöd av lag tillsättas för viss tid och det blir inte nödvändigt att särskilt motivera tidsbundenheten i samband med utnämningen.

I det föreslagna 2 mom. ska dessutom föreskrivas om längden för tidsbundenheten för de referendarierådstjänster som tillsätts. Längden kan vara högst 5 år. Tidsbundenhetens längd kan med beaktande av föredragandenas beredningsarbete och de krav som ställs på högsta domstolens avgöranden inte

vara särskilt kort. En kort tid vore inte heller med hänsyn till att utbilda och att meritera sig till särskilt stor nytta. Som en lämplig tid kan anses högst fem år. Behoven av att utbildas och meritera sig förutsätter inte en längre tid. Också en kortare tid kan bli aktuell t.ex. när det gäller advokater som kan ha svårt att för en lång tid lösgöra sig från advokatverksamheten. Tidslängden bestäms alltid vid utnämningen, men det ska vara möjligt att då beakta också sökandens egna önskemål och hans eller hennes möjligheter att få tjänstledighet från sin bakgrundstjänst. På grund av föredragandens specialkunnande eller andra motsvarande orsaker ska det vara möjligt att ge föredraganden ett nytt förordnande efter det att tiden har löpt ut.

På referendarieråden för viss tid tillämpas samma utnämningsgrunder som gäller domare och som tillämpas också på de övriga föredragandena vid högsta domstolen. Det är klart att man till en tjänst för viss tid ska kunna utnämna också en föredragande som tidigare arbetat vid högsta domstolen. Också ordinarie referendarieråd ska på ett naturligt sätt kunna rekryteras bland dem som skött referendarierådstjänster för viss tid.

Utnämningen av föredragande föreslås inte bli ändrad, utan föredragandena ska fortfarande utnämnas av högsta domstolen. Det föreslås inte heller någon ändring av 2 mom. till den del där föreskrivs om behörighetsvillkoren för föredragande, utnämningsgrunderna och att det vid utnämning för viss tid ska gälla vad som föreskrivs i lagen om utnämning av domare.

Paragrafens 3 mom. föreslås inte bli ändrat.

2 Ikraftträdandebestämmelser

Tjänsterna som föredragande vid högsta domstolen är specificerade tjänster varför inrättande och indragning av tjänster i samband med den ändring av tjänststrukturen som beskrivits i avsnitt 3 i den allmänna motiveringen förutsätter statsbudgetbehandling. La-

gen föreslås därför träda i kraft den 1 mars 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 13 § i lagen om högsta domstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 augusti 2005 om högsta domstolen (665/2005) 13 § 2 mom. som följer:

13 §

Föredragandena utnämns av högsta domstolen. Högst en tredjedel av samtliga tjänster som föredragande kan vara referendarierådstjänster till vilka utnämns för viss tid. Till en sådan tjänst kan utnämnas för högst fem år åt gången. Till övriga delar tillämpas på behörighetsvillkor och utnämningsgrunder för fö-

redragandena samt på utnämning av dem för viss tid det som föreskrivs i lagen om utnämning av domare.

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 15 september 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

Lag

om ändring av 13 § i lagen om högsta domstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 augusti 2005 om högsta domstolen (665/2005) 13 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

13 §

Föredragandena utnämns av högsta domstolen. För föredragandena gäller i fråga om behörighetsvillkor, utnämningsgrunder och utnämning för viss tid det som föreskrivs i lagen om utnämning av domare. Referendarieråden kan utnämnas till tjänsteförhållande för viss tid också när det är relevant för att främja en bred sakkunskap inom rättskipning vid domstols- eller åklagarväsendet eller för att säkerställa en bred sakkunskap bland föredragandena i de ärenden som högsta domstolen behandlar. Högst en tredjedel av referendarieråden kan vid samma tidpunkt stå i tjänsteförhållande för viss tid, om inte något annat följer av 15 § 1 mom. i lagen om utnämning av domare.

Föreslagen lydelse

13 §

Föredragandena utnämns av högsta domstolen. Högst en tredjedel av samtliga tjänster som föredragande kan vara referendarierådstjänster till vilka utnämns för viss tid. Till en sådan tjänst kan utnämnas för högst fem år åt gången. Till övriga delar tillämpas på behörighetsvillkor och utnämningsgrunder för föredragandena samt på utnämning av dem för viss tid det som föreskrivs i lagen om utnämning av domare.

—————
*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*
—————